

Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili
Anayasa Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 98 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak **T.C. İçişleri Bakanlığı'na** iletilmesi ve Sayın Bakan tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim.

Uluslararası Af Örgütü'nün idam cezalarının durdurulması için başlattığı kampanya kapsamında sunduğu bilgilere göre; Amir Hüseyin Muradi, Muhammed Recebi ve Said Temcidi, İran'da Kasım 2019'daki protestolar sırasında meydana gelen kundaklama eylemleriyle suçlanarak ölüm cezasına mahkum edildi. Yargılama süreci hiçbir şekilde adil değildi. Soruşturma aşamasında avukata erişimleri engellendi ve işkenceye uğradıklarını bildirdiler. Amir Hüseyin Muradi suçunu 'itiraf etmeye' zorlandığını söyledi. Bu 'itiraflar' daha sonra devlet televizyonunda yayınlandı ve onları mahkum etmek için kanıt olarak kullanıldı.

Muhammed Recebi ve Said Temcidi protestolar sonrası haklarındaki suçlamalar sebebiyle Türkiye'ye sığınmıştır. Avukatları Babak Paknia'nın iddialarına göre Türkiye'de Ankara İl Göç İdaresi'ne iltica başvurusu yapmak üzere giden iki genç kayıt alınmadığı gerekçesiyle Antalya'ya yönlendirilmiştir. Antalya'ya 20 Km kala polis kontrolünde yakalanan gençler, Antalya İl Göç İdaresi'ne götürülerek yaklaşık üç hafta burada tutulmuşlar. İran'da siyasi suçlardan dolayı arandıklarını, hayatlarının tehlikede olduğunu ve bu gerekçelerle Türkiye'ye iltica başvurusu yapmak istediklerini beyan ederek belgelerini ilgilerle paylaşmışlar. 20 Aralık'ta Ağrı'ya geri gönderme merkezine sevk edilen üç gence burada Türkçe ve içerik bilgisi verilmeyen belgeler imzalatılmıştır. 26 Aralık gecesi de gençlerin başkaca otuz mülteci ile birlikte Bazargan sınır kapısından İran'a teslim edilmişler.

İddialar dikkate alındığında Türkiye'nin uluslararası yükümlülükler ve yasalara aykırı olarak siyasi gerekçelerle sığınanları, hayati tehlikelerine rağmen iade etmiştir.

-Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; geri gönderilmesi halinde yabancının işkence, kötü ya da insanlık dışı muamele ya da ceza ile karşılaşma riskinin olması halinde, yabancıyı geri gönderen devletin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin, işkence yasağını düzenleyen 3. maddesini ihlal ettiğine karar vermektedir.

-Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme ve Protokol'e göre; hiç bir Taraf Devlet, bir mülteciyi, (...) siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında olacak ülkelerin sınırlarına iade etmeyecektir.

-İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne göre; hiçbir Taraf Devlet bir şahsı, işkenceye tabi tutulacağı tehlikesinde olduğuna dair esaslı sebeplerin bulunduğu kanaatini uyandıran başka devlete geri göndermeyecek, sınır dışı etmeyecek veya iade etmeyecektir. Bu gibi esaslı sebeplerin bulunup bulunmadığını tespit amacıyla, yetkili merciler, söz konusu devlette sistemli biçimde yaygın, açık seçik veya kitlesel insan hakları ihlalleri bulunup bulunmadığı dahil tüm ilgili hususları göz önünde tutacaktır.

-Siyasi bir suç nedeniyle idam edilme riski altındaki yabancının, ülkesine iade edilmemesi,hukuki teamül kuralıdır.

Yine 6706 sayılı Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanun'un 11. maddesi iadenin kabul edilemeyeceği halleri düzenlemektedir. 11. Maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde “ İade talebinin, ölüm cezası veya insan onuru ile bağdaşmayan bir ceza gerektiren suçlara ilişkin olması” durumunda iadenin yapılmayacağı düzenlenmiştir. Yine aynı maddede düşünce suçu veya siyasi suç niteliğindeki suçlar sebebiyle iade edilemeyeceği öngörülmüştür. Kanunda da uluslararası hukuk kurallarına uygun bir düzenleme mevcutken aksi bir uygulama söz konusudur. İçişleri Bakanlığı'na bağlı il göç idaresi ve geri gönderme merkezinin uygulamaları, yasaya ve uluslararası yükümlülöklere aykırıdır. Bu bilgiler kapsamında;

- 1) İçişleri Bakanlığı, İranlı iki gencin hayati tehlikeleri olmasına rağmen uluslararası yükümlölükleri ve yasaya aykırı bir uygulama ile neden İran'a iade etmiştir ?
- 2) Göç İdareleri, özellikle siyasi sığınma taleplerinde ulusal ve uluslararası yükümlölükleri ne düzeyde riayet etmektedir? Ülkeler arası ikili ilişkiler gerekçe gösterilerek kurallara aykırı uygulamalara gidilmekte midir?
- 3) Son beş yılda Türkiye'ye siyasi nedenlerle Türkiye'ye sığınanlardan iltica talebinde bulunanlardan ölkelerine iade edilenler ve iade için gönderme merkezlerinde bekletilenlerin ölkeleri, yaşları ve cinsiyetleri yıl yıl ne şekildedir?
- 4) Son beş yılda Türkiye'ye siyasi nedenlerle Türkiye'ye sığınanlardan iltica talebinde bulunanlardan talepleri kabul edilenlerin ölkeleri, yaşları ve cinsiyetleri yıl yıl ne şekildedir?
- 5) İçişleri Bakanlığı ve diğer ilgili makamlar, uluslararası çağrılar da dikkate alarak hukuka aykırı şekilde İran'a iade edilen gençlerin idamlarının durdurulması için bir girişimde bulunmuş mudur? Bulunmadıysa bulunacak mıdır?

İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili